

Stockholm den 22 maj 2014

YTTRANDE 3

Mål nr 101-14; Energimarknadsinspektionen ./. Elverket Vallentuna AB

Detta yttrande utgör Yttrande 3 av sammanlagt 5 yttranden som ges in såsom svar på Ei:s överklagande av förvaltningsrättens dom av den 11 december 2013 i mål 79991-11.

Yttrandet innehåller Elnätsföretagets närmare kommentarer till och bemötande av vad Ei anført i sin Komplettering I (aktbilaga 7). Yttrandet behandlar sålunda övergångsmetoden och utgör därigenom en komplettering till vad elnätsföretaget anført i Yttrande 2.

Hänvisningar till "F1 Pag (1)" avser den flik och sidhänvisning (vår "paginering") till de handlingar som återfinns i pärm 2. Om handlingen inges först i kammarrätten markeras detta med en understrykning ("Pag (1)").

I yttrandet återfinns en rad citat från handlingar i pärm 2. Elnätsföretaget vill påpeka att det finns mer av intresse i dessa handlingar än det som citeras i yttrandet. De handlingar till vilket hänvisning sker bör därför studeras. Det som är av särskilt intresse i handlingarna har markerats för att underlätta rättens genomgång.

De hänvisningar som görs nedan t ex till "punkt 1.1" utgör hänvisning till angivet avsnitt i Ei:s Komplettering I.

Innehåll

1.	EI:S MOTIVERING AV ÖVERGÅNGSPERIODENS FÖRENLIGHET MED ELLAGEN?.....	3
2.	FÖRVALTNINGSRÄTTENS INSTÄLLNING TILL SCHABLONMETODEN.....	5
3.	EI:S TILLÄMPNING AV OCH FÖRHÅLLNINGSSÄTT TILL SCHABLONMETODEN.....	6
3.1	Hur såg Ei på schablonmetoden då de överklagade besluten fattades	6
3.2	Ei:s handlingsutrymme för att fastställa reglermetod	7
3.3	Ei:s utgångspunkt för överklagandet – bokförda värden.....	8
4.	EI:S PÅSTÅENDE OM ORIMLIG AVKASTNING – ORIKTIGA OCH MISSVISANDE SIFFERUPPGIFTER.....	9
4.1	Vad handlar detta mål om?.....	9
4.2	Vilka intäkter medför förvaltningsrättens borttagande av övergångsmetoden?.....	10
4.3	Med vilka intäkter ska prognosen för intäkterna för 2012-2015 jämföras?.....	12
5.	EI:S PÅSTÅENDE OM ORIMLIG AVKASTNING – BOKFÖRDA VÄRDEN ELLER KAPITALBASEN	15
6.	AVSLUTANDE KOMMENTARER INKLUDERANDE FRÅGAN OM LÅGA OCH STABILA PRISER	18

1. EI:S MOTIVERING AV ÖVERGÅNGSPERIODENS FÖRENLIGHET MED ELLAGEN?

Ei har som övergripande grund för sitt överklagande av förvaltningsrättens dom angivit:

att nätföretagen genom Ei:s beslut om intäktsram efter justering enligt de av Ei i förvaltningsrättens medgivna metodjusteringarna tillerkänns ersättning i enlighet med 5 kap 6 § ellagen för skäliga kostnader för att bedriva nätverksamhet samt en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva nätverksamheten (punkt 1.1).

Ei anger vidare att:

Förvaltningsrättens domar innebär omvänt att intäktsramarna i strid med 5 kap 6 § ellagen fastställs till sådana belopp att nätföretagen få oskäligt hög täckning för sina kostnader och dessutom erhåller en orimligt hög avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten (punkt 1.1).

Införandet av övergångsmetoden har i bilaga 4 till det överklagade beslutet motiverats på följande sätt:

Om Ei skulle besluta om intäktsramar i enlighet med schablonmetoden skulle det innebära en tillåten höjning av intäkterna på ca 35 procent under en sexårsperiod jämfört med dagens intäktsnivå. Det skulle leda till att merparten av nätföretagen skulle kunna öka sina nätavgifter kraftigt... Ei kan inte se att en så stor höjning är motiverad av utredningsunderlaget. Sådana ökningarna skulle också helt stå i strid med ellagens princip om kundernas intresse av låga och stabila nätavgifter.

Den påstådda intäktsökningen var ett resultat av en jämförelse mellan vad schablonmetoden, enligt Ei, skulle kunna ge för intäkter och storleken på de historiska intäkterna för åren 2006-2009. Detta framgår uttryckligen av bilaga 4.

Motivet för införandet av övergångsmetoden var sålunda ett påstående om att elnätsföretagens samlade intäkter, utan denna metod, skulle öka orimligt mycket i förhållande till vad som gällt för åren 2006-2009 och att elnätsföretagens generella verkliga avkastning då skulle bli för hög.

Ei motiverar nu införandet av övergångsmetoden med

att i frånvaro av andra objektiva bedömningsdata utgör historiska intäkter en god parameter för att skälighetskontrollera och anpassa det resultat som kommer ut av den teoretiska metoden för beräkning av intäktsram" (punkt 7.2.1).

Ei påstår också att och att de historiska intäkterna ger

en om inte perfekt, så ändå rimlig, indikation på vilka intäkter som är nödvändiga för driften 2012-2015 (punkt 7.2.1).

Ei:s argumentering vilar väsentligen på tre hypoteser/påståenden.

1. En av dessa hypoteser/påståenden som Ei, med varierande ordalydelse upprepar genom hela skriften, är att förvaltningsrätten baserat sin dom på att schablonmetoden skulle vara den enda möjliga metoden enligt regelverket (se t ex 4.3.4, 4.3.7 och 4.3.8). Ei:s hypotes/påstående är fel och blir inte mer rätt av att det upprepas otaliga gånger.

Närmare kommentarer lämnas i avsnitt 2 nedan.

2. Ett annat påstående utgörs av en intresseväckande glidning i Ei:s inställning till schablonmetoden. Tydligt framgår denna glidning i punkt 5.2.6 där Ei påstår att schablonmetoden bäst kan beskrivas som en "arbetshypotes". Ei menar vidare att schablonmetoden utan övergångsmetod skulle stå i strid med ellagen (punkt 5.2.7). Ei förtränger såväl de verkliga orsakerna till att Ei valde att införa övergångsmetoden som hur Ei faktiskt tillämpat och historiskt kommenterat schablonmetoden.

Närmare kommentarer lämnas i avsnitt 3 nedan.

3. Den för Ei avgörande argumentationen för att förvaltningsrättens dom skulle vara fel och att övergångsmetoden, efter korrigerig för de fel som Ei medgivit, skulle vara förenlig med lag är att avkastningen för elnätsföretagen annars skulle bli orimligt hög.

Ei:s argumentering innehåller dock två allvarliga fel.

Det ena felet i Ei:s resonemang är att Ei dels utgår ifrån oriktiga sifferuppgifter dels att de jämförelser Ei gör med historiska intäkter är grovt missvisande.

Närmare kommentarer lämnas i avsnitt 4 nedan.

Det andra felet är att Ei tappar bort det grundläggande förhållandet att den avkastning som elnätsföretagen är berättigade till enligt 5 kap 6 § ellagen är en avkastning på kapitalbasen (se t ex 4.3.6) och inte på elnätsföretagets bokförda värden. Kapitalbasen är regulatoriskt beräknad och har därför ingenting att göra med de enskilda elnätsföretagens bokförda värden på sina tillgångar. Ei:s jämförelser och uppgifter rörande verklig avkastning träffar därför inte målet.

Närmare kommentarer lämnas i avsnitt 5 nedan.

Två förhållanden kan dock redan nu noteras.

- a. Det är förvånande att Ei gör de grundläggande och allvarliga fel som angivits i punkt 3 ovan. Felen avser förhållanden som befinner sig i centrum av Ei:s ansvarsområde.
- b. Det bör särskilt noteras att Ei inte med ett ord bemöter bristerna i de historiska intäkterna och de konsekvenser, i form av att olika elnätsföretag behandlas olika – brister som obestridligen uppkommer genom övergångsmetoden och som har belysts i Yttrande 2. Effekterna av dessa brister är i sig så omfattande att de, allt annat oaktat, medför att övergångsmetoden står i strid med lag.

2. FÖRVALTNINGSRÄTTENS INSTÄLLNING TILL SCHABLONMETODEN

På sätt som ovan angivits gör Ei, med varierande formuleringar, gällande att förvaltningsrätten baserat sin dom på att schablonmetoden skulle vara den enda möjliga metoden enligt regelverket (se t ex 4.3.4, 4.3.7 och 4.3.8).

Förvaltningsrätten har dock inte någon annan inställning till schablonmetoden än den Ei haft. På sätt Ei självt angivit så är

schablonmetoden utarbetad efter gällande regler och förarbetsuttalanden och bygger på antaganden om vad ett rimligt effektivt nätföretag bör ha för kostnadstäckning och avkastning under tillsynsperioden (domen sid 37 stycke 2) (jfr bilaga 4 till det överklagade beslutet, sid 1, st 1 och 2, **F1 Pag 57**).

På sätt som framgår av avsnitt 4.2 i Yttrande 2 är schablonmetoden inget annat än en sammansatt beräkning av ett antal olika parametrar som, enligt gällande bestämmelser, erfordras för att beräkna en intäktsram.

- Kapitalbasen ska beräknas med utgångspunkt ifrån faktiskt nät.
- Kapitalbasen ska beräknas med utgångspunkt ifrån normvärden som fastställts av Ei.
- På Kapitalbasen beräknas kostnader för avskrivningar, vilket följer av lag. Avskrivningstiderna är fastställda av Ei.
- På kapitalbasen tillämpas även en kalkylränta som av Ei bestämts till 5,2 procent.
- Vidare ingår drift och underhållskostnader vilket är korrekt enligt lag. Detta sker på det sätt Ei beslutat och den principiella behandlingen av dessa kostnader råder det ingen tvist om.
- Slutligen beaktas kvalitén i överföringen av el. Även detta följer av lag.

Alla dessa moment har stöd i ellagen och ska enligt ellagen finnas med vid en beräkning av elnätsföretagens intäktsramar. Det är samtidigt självklart att lagstiftningen inte bundit Ei till att t ex tillämpa vissa specifika avskrivningstider eller

vissa specifika normvärden. Motsvarande gäller för ett visst specifikt parameterintervall vid beräkningen av kalkylräntan eller en viss modell för beaktandet av kvalitén i överföringen. Andra val än de som Ei gjort kanske hade varit möjliga. På alla dessa punkter som ligger till grund för Ei:s beslut har dock Ei, i särskild ordning, satt ner foten för vad som ska gälla. Dessa parametrar är därför nu bindande för såväl Ei som elnätsföretagen och det råder inte heller någon tvist om dessa.

Det som satts ifråga och som förvaltningsrätten funnit måste ändras avser övergångsmetoden och storleken på kalkylräntan (den sistnämnda frågan behandlas i Yttrande 5).

Ei:s eget konstaterande, att schablonmetoden är utarbetad efter gällande regler och förarbetsuttalanden och bygger på antaganden om vad ett rimligt effektivt nätföretag bör ha för kostnadstäckning och avkastning under tillsynsperioden, är sålunda korrekt (se bilaga 4 till det överklagade beslutet - **F1 Pag 57**).

Förvaltningsrättens förhållningssätt till schablonmetoden är korrekt.

3. EI:S TILLÄMPNING AV OCH FÖRHÅLLNINGSSÄTT TILL SCHABLONMETODEN

3.1 Hur såg Ei på schablonmetoden då de överklagade besluten fattades

På sätt framgår av domen, sid 37, stycke 3, ansåg Ei att schablonmetoden gav upphov till vissa övergångseffekter som behövde hanteras. Detta kom att ske genom införandet av övergångsmetoden.

Ei:s grundläggande inställning var dock att för det fall resultatet av schablonmetoden för åren 2012-2015 låg nära den historiska intäkten för åren 2006-2009 så skulle schablonmetodens utfall, utan tillämpning av övergångsmetoden, utgöra ett elnätsföretags intäktsram. Ei:s inställning och beslut har grundats på uppfattningen att det i sig inte är något fel på schablonmetodens utfall om bara de historiska intäkterna, dvs intäkterna 2006-2009, varit höga nog.

Ett konkret uttryck för att Ei haft denna uppfattning, återfinns i Ei:s beslut av den 28 oktober 2011 rörande Fortum Distribution AB:s regionnät i Stockholm, RER00259. För detta redovisningsområde tillämpar Ei endast schablonmetoden utan tillämpning av övergångsmetoden. Ei motiverade detta i sitt beslut av den 28 oktober 2011, sid 12, för RER00259 på följande sätt (**F1 Pag 86**):

Företagets intäkter för åren 2006-2009 uppgår till 1 666 252 tkr i 2010 års prisnivå. En beräknad långsiktigt godtagbar intäktsram enligt schablonmetoden i 2010 års prisnivå är därmed 530 tkr högre än för fyraårsperioden 2006-2009. En avgiftshöjning med detta belopp får i förevarande fall anses vara förenlig med kravet på låga och stabila tariffer och en utjämning över tid är därför inte nödvändig.

Ei:s myndighetsbeslut rörande aktuellt redovisningsområde bygger alltså på att schablonmetoden i och för sig ger en godtagbar intäkt för den aktuella tillsynsperioden, dvs. att schablonmetodens resultat ger en skälig kostnadstäckning för att bedriva nätverksamheten under tillsynsperioden och en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva nätverksamheten, dvs rimlig avkastning på kapitalbasen (de kriterier som används i ellagen).

Ei:s tillämpning av schablonmetoden innebär sålunda att den ska användas så länge som de historiska intäkterna varit i paritet med schablonmetodens utfall. I Ei Yttrande 1, 2012-10-30, sid 7, har denna uppfattning utvecklats (**F1 Pag 87-93**):

Sid 7-8 (pag 88-89)

Med schablonmetoden beräknas en långsiktigt godtagbar intäkt med samma ramvillkor för alla. Det är dock ett faktum att vissa nätföretag idag har tariffer som gör att intäkterna understiger denna nivå med stora belopp. Vid utformningen av besluten har detta därför beaktats på så vis att de nätföretag som har intäkter som är lägre än det belopp som beräknas med schablonmetoden får öka sina intäkter i högre grad än ett nätföretag vars intäkter för perioden 2006-2009 ligger nära schablonmetodens belopp. Principerna är dock desamma för samtliga företag och utgör en avvägning mellan kundernas intresse av stabila tariffer och nätföretagens intresse av kostnadstäckning och avkastning.

3.2 Ei:s handlingsutrymme för att fastställa reglermetod

Såvitt avser val av reglermetoder har Ei (bland annat i punkt 4.3.5) menat att det finns ett betydande bedömningsutrymme för Ei. Med den betydelse det må ha - Ei:s handlingsutrymme var avsevärt mer begränsat än vad Ei nu vill göra gällande.

Delbetänkandet till den nya ellagen "landade" i ett förslag om att lämna den kapacitetsbevarande principen och att övergå till en förmögenhetsbevarande metod i kombination med att kapitalbasen skulle beräknas med utgångspunkt i ett åldersjusterat elnät. Regeringen ansåg dock att det inte presenterats skäl att frångå det kapacitetsbevarande perspektivet prop. 2008/09:141 sid 72 (**F1 Pag 17**).

Den nya ellagen antogs av riksdagen i juni 2009.

Regeringen hade redan den 26 februari 2009 lämnat ett uppdrag till Ei att lämna förslag till de förordningsbestämmelser som förutskickas i 5 kap 9 § ellagen (**F1 Pag 101**).

Ei:s förslag resulterade i förordningen 2010:304 (**F1 Pag 36-38**).

Ellagen och medföljande regelverk är redovisat i Yttrande 2, avsnitt 3. Regelverket är tämligen detaljerat. Detta regelverk måste Ei följa varigenom Ei alls inte hade det handlingsutrymme Ei gör gällande i Komplettering I.

Ei:s uttalande om handlingsutrymme som görs i punkt 4.3.5 avser dock inte bara dåtid utan är skrivet i presens. Det måste därför påpekas att efter det att Ei slagit fast principerna för regleringen, inom de områden där Ei haft ett bedömningsutrymme, är Ei:s handlingsutrymme för ändringar synnerligen begränsat såvitt avser den aktuella tillsynsperioden. Ei kan nu bara ändra sig i för elnätsföretagen gynnande riktning.

3.3 Ei:s utgångspunkt för överklagandet – bokförda värden

Ei:s överklagande bygger på påståenden om att schablonmetoden, utan övergångsmetod, skulle resultera i att elnätsföretagen får en orimligt hög täckning för sina kostnader och dessutom erhålla en orimligt hög avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten.

Denna ståndpunkt motiveras med påståenden rörande vilken total avkastning samtliga elnätsföretag skulle få på bolagens totalt bokförda kapital (punkt 6.3.4.2) om förvaltningsrättens dom skulle stå sig. Dessa påståenden kommer särskilt att kommenteras i senare avsnitt till detta yttrande.

Det finns dock skäl att redan här lämna några kommentarer.

På sätt som redovisats i Yttrande 2, avsnitt 3, så har frågan om de bokförda värdenas betydelse vid fastställandet av intäktsramarna varit uppe som en fråga under lagstiftningsarbetet. Därvid har det konstaterats att bokförda värden, av flera skäl, inte är lämpliga att använda sig av (**F1 Pag 52-54**).

Detta är något som inte gått Ei förbi. I ett brev 2011-09-09 från Ei:s generaldirektör till samtliga nätföretag (som utgör bilaga 2 till Ei:s Komplettering I) **F1 Pag 103** anges:

För att säkerställa att samtliga företag ska behandlas lika är som ni vet schablonmetodens beräkning frikopplad från företagets bokförda kostnader.

I bilaga 4 till de överklagade besluten om intäktsram anges (**F1 Pag 57**):

För att säkerställa att samtliga företag behandlas lika är schablonmetodens beräkning i huvudsak frikopplad från företagens historiska bokförda kostnader.

Det krävs inte mycket studium av regelverket för att förstå att för det fall Ei ursprungligen använt sig av en reglermodell där intäktsramen påverkats av antaganden och bedömningar kopplade till bokförda värden så skulle reglermodellen stått i strid med ellagen. Modellen skulle dels givit en avkastning som inte har något med 5 kap 6 § ellagen att göra (skälig avkastning på den regulatoriskt fastställda kapitalbasen) dels skulle modellen blivit diskriminerande mellan olika elnätsföretag. Det sistnämnda förhållandet har identifierats av Ei i de ovan återgivna citaten. Ei har alltså varit införstått med att en utgångspunkt tagen i bokförda värden leder till att elnätsföretagen inte behandlas lika.

Hur det kan komma sig att Ei nu, som grund för sitt överklagande, bygger sitt resonemang på påståenden som tar sin utgångspunkt i elnätsföretagens bokförda värden, vilken utgångspunkt så tydligt förkastats av lagstiftaren, går inte att förstå.

Lika felaktigt är Ei:s funderingar i punkt 6.3.5.2 att påstådda vinstmarginaler för elnätsföretagen på totalen skulle ha någonting att göra med den rimliga avkastning på den regulatoriskt bestämda kapitalbasen som 5 kap 6 § ellagen anger att varje elnätsföretag ska erhålla.

4. EI:S PÅSTÄENDE OM ORIMLIG AVKASTNING – ORIKTIGA OCH MISSVISANDE SIFFERUPPGIFTER

Ei:s motiv för införandet av övergångsmetoden är att utfallet av schablonmetoden för elnätsföretagen annars skulle bli orimligt högt. Till stöd för detta åberopar Ei olika sifferuppgifter rörande det totala utfallet för samtliga elnätsföretag. Dessa sifferuppgifter och jämförelser har stora brister som gör dem grovt missvisande. Ei:s slutsatser blir då också fel.

Elnätsföretaget avser att redovisa sin inställning till Ei:s sifferuppgifter och jämförelser under enskilda rubriker nedan.

4.1 Vad handlar detta mål om?

Elnätsföretagen har i mars 2011 lämnat förslag på sina respektive intäktsramar för tillsynsperioden 2012-2015. Dessa förslag har grundats på elnätsföretagens egna bedömningar av vilka intäktsramar som elnätsföretaget kan ha behov av under tillsynsperioden. Ei begärde i maj 2011 komplettering från elnätsföretagen varigenom elnätsföretagen bland annat skulle särskilt motivera behovet av ansökt intäktsram,
F1 Pag 105.

Genom Ei:s införande av övergångsmetoden tillerkändes inte ett mycket stort antal elnätsföretag sina sökta intäktsramar samtidigt som övergångsmetoden medförde att elnätsföretagen sinsemellan behandlades olika utan objektiva skäl. Detta medförde att cirka hälften av samtliga elnätsföretag såg sig tvingade att överklaga Ei:s beslut. Huvuddelen av dessa representeras av A1 Advokater.

I och med att det är övergångsmetoden som medför att elnätsföretagen får en orimligt låg avkastning på sin kapitalbas samt att elnätsföretagen utan objektiva skäl behandlas olika kom överklagandet med nödvändighet att ta sikte på övergångsmetoden. Detta innebär inte att elnätsföretagen, genom sina överklaganden, önskat att erhålla en högre intäktsram än den ansökta.

Det är därför mycket egendomligt att Ei, när myndigheten överklagar förvaltningsrättens domar, utgår ifrån uppgifter om totala intäktsramar om 196 miljarder kr (se Ei Komplettering I, text punkt 6.3.5.2), vilket belopp ligger långt, långt över ansökta intäktsramar. Detta i synnerhet då förvaltningsrätten i domsluten särskilt angivit att domen inte ger det enskilda elnätsföretaget rätt till högre intäktsramar än de ansökta. I media har Ei genom stf. Generaldirektören Tony Rosten också medgivit att de 196 miljarderna kr "inte är helt realistisk", **F1 Pag 143**. Det hade varit på sin plats att Ei hade påpekat detta förhållande i sin skrift till kammarrätten.

Även historien visar att elnätsföretagen inte har haft en avgiftspolicy som inneburit att bolagen i alla lägen försökt maximera sina intäkter. Tvärtom visar historien att elnätsföretagen varit återhållsamma med avgiftshöjningar. På sätt som framgår av redogörelsen i Yttrande 2, avsnitt 5.2, är detta något som Ei självt påpekat och till och med varit bekymrat över.

Siffran 196 miljarder kr som Ei bygger sitt överklagande på är sålunda för hög. Vilken är då den korrekta siffran? Detta behandlas i nästa avsnitt.

4.2 Vilka intäkter medför förvaltningsrättens borttagande av övergångsmetoden?

Ei anger i punkt 6.3.3 att förvaltningsrättens dom skulle ge en total intäkt för elnätsföretagen om 196 miljarder kr. Med hänsyn till storleken på ansökta intäktsramar ger dock förvaltningsrättens dom, utan andra justeringar för verkligheten och med beaktande av en kalkylränta om 6,5 %, en högsta intäktsram om 182 miljarder kr, **F2 Pag 6-9**. Detta belopp ligger 14 miljarder under den av Ei angivna siffran 196 miljarder kr.

Även beloppet 182 miljarder är dock för högt och därtill missvisande om övergångsmetodens effekter ska bedömas.

En första orsak till att siffran 196 miljarder kr blir missvisande, om enbart övergångsmetoden effekter ska bedömas, är att den inkluderar den av förvaltningsrätten fastställda kalkylräntan om 6,5 %. Kalkylräntan är en fråga som hanteras separat i detta mål och som är fristående från övergångsmetodens laglighet. Det blir därför missvisande att blanda in effekter av den av förvaltningsrätten fastställda kalkylräntan i detta sammanhang. För att kammarrätten ska kunna få en bild av effekten av övergångsmetodens avskaffande måste man därför först utgå från den av Ei fastställda kalkylräntan om 5,2 procent.

Med utgångspunkt ifrån en kalkylränta om 5,2 % innebär borttagandet av övergångsmetoden att den totala intäkten för samtliga elnätsföretag uppgår till 181,6 miljarder kr istället för av Ei angivna 196 miljarder kr. Resultatet/beloppet fås genom en summering av Ei:s egna uppgifter (summering av siffrorna i **F1 Pag 96** vilken framgår av **F2 Pag 6-9**).

Dessa sifferuppgifter är dock föråldrade, vilket elnätsföretagen ett flertal gånger påpekat såväl under skriftväxlingen i förvaltningsrätten som under den muntliga förhandlingen i förvaltningsrätten. Att de är föråldrade beror på att elnätsföretagens ursprungliga prognoser för utvecklingen av opåverkbara kostnader har justerats ned med flera miljarder kr.

På sätt elnätsföretagen påpekade redan i förvaltningsrätten (Yttrande 1 (sid 10) av den 19 mars 2013) stod det då sedan länge klart att ursprungliga prognoser för opåverkbara kostnader behövde justeras ned med 3,3 miljarder kr. Denna justering var en följd av de nya beräkningar som regionnätsföretagen genomförde sommaren 2012 på uppdrag av Ei. Efter denna justering blir den totala möjliga intäktsramen, utan övergångsmetod, 178,3 miljarder kr.

Elnätsföretagen påpekade vid den muntliga förhandlingen i förvaltningsrätten att den ursprungliga prognosen för opåverkbara kostnader borde justeras ned med ytterligare 1,5 miljarder kr. Detta i anledning av nya prognoser avseende Svenska Kraftnäts förväntade nättariffer under perioden 2012 – 2015. En ytterligare uppdaterad prognos för opåverkbara kostnader ger en minskning med ytterligare cirka 2,2 miljarder kr.

I förhållande till ursprunglig prognos för opåverkbara kostnader om 61 miljarder kr ska sålunda en nedjustering ske med total 7 miljarder kr (3,3 + 1,5 + 2,2). Prognosen för opåverkbara kostnader blir då 54 miljarder kr.

Detta ger en maximal total intäktsram vid tillämpningen av schablonmetoden, utan övergångsmetod och med en kalkylränta om 5,2 %, om 174,6 (181,6 - 7) miljarder kr.

Intäktsökningen begränsas dock också av storleken på ansökta intäktsramar. I och med att det finns elnätsbolag som ansökt om intäktsramar som ligger såväl under som över schablonmetodens utfall blir den totala intäktsram som förvaltningsrättens dom (vid en kalkylränta om 5,2 procent) skulle kunna ge upphov till, högst 176,5 miljarder kr. Detta framgår av beräkningen i **F2 Pag 6-9** (på sätt som ovan angivits är det maximala beloppet om en kalkylränta om 6,5 procent används, 182 miljarder kr).

Den reducering som skett av opåverkbara kostnader påverkar dock även den slutliga intäktsramen genom att de prognoser som legat till grund för sökta intäktsramar ska justeras mot verkligheten. Även beloppet 176,5 måste därigenom minskas med ovan angivna 7 miljarder kr. Detta medför att förvaltningsrättens dom ger en intäktsram (bortsett från höjningen av kalkylräntan) om högst 169,5 (176,5 – 7) miljarder kr (med beaktande av en kalkylränta om 6,5 procent blir beloppet 175 miljarder (182 – 7)).

Skillnaden mellan 169,5 miljarder kr och 196 miljarder kr är betydande. Det bör i sammanhanget påpekas att samtliga beräkningar ovan grundas på Ei:s siffermaterial (förutom den senaste prognosen för opåverkbara kostnader).

Slutligen, det är alls inte säkert att dessa intäkter om 169,5 miljarder kr kommer att erhållas. Tvisten rör åren 2012-2015 och vi skriver nu 2014. Osäkerhet om vilka intäkter som i slutändan kommer att vara tillåtna är fortfarande stor. Detta medför att det är osannolikt att elnätsföretagen ens kommer att debitera avgifter som ger intäkter om 169,5 miljarder kr (än mindre 175).

För att bedöma effekterna av borttagandet av övergångsmetoden är sålunda siffran 169,5 miljarder (175 miljarder vid 6,5 procents WACC) avsevärt mer relevant att jämföra med än den uppenbart felaktiga siffran 196 miljarder kr.

Med vilka siffror ska då jämförelsen göras? Detta behandlas i nästa avsnitt.

4.3 Med vilka intäkter ska prognosen för intäkterna för 2012-2015 jämföras?

I punkten 6.3.3 gör Ei en jämförelse mellan totala intäkter 2012-2015 och historiska intäkter 2006-2009 och påstår att intäkterna för 2012-2015 blir avsevärt högre och att kapitalkostnaden fördubblas.

Ei jämför sålunda vilka intäkter som elnätsföretagen skulle kunna få under 2012-2015 med faktiskt erhållna intäkter för 2006-2009 om 132 miljarder kr.

Problemen med de historiska intäkterna har noga redovisats i Yttrande 2, avsnitt 5.2.1. På sätt där framgår var elnätsföretagens intäkter under dessa år generellt för låga. Intäkterna var för låga både med utgångspunkt ifrån vad regleringen medgav och utifrån vad Ei ansåg krävdes för att elnätsverksamheten långsiktigt skulle vara tryggad. Därtill beaktar inte de historiska intäkterna de omfattande investeringar i elnätet som skett från 2006 och framåt – investeringar som Ei självt ansåg erfordrade intäktsökningar. Beloppet 132 miljarder kr är därför ointressant som jämförelse med de intäkter förvaltningsrättens dom resulterar i.

Om Ei velat kontrollera eller åskådliggöra vilka avgiftshöjningar som förvaltningsrättens dom skulle kunna medföra borde Ei jämfört med 2010 och 2011 års faktiska intäkter. Dessa intäkter är avsevärt högre än intäkterna för 2006-2009 (även efter uppräknig till 2010 års prisnivå). En sådan jämförelse skulle utvisa att de avgiftshöjningar som förvaltningsrättens dom kan resultera i blir avsevärt lägre än de Ei gör gällande.

En jämförelse med faktiska intäkter tidigare år är dock, redan av andra skäl, utan intresse i detta mål. Detta mål syftar ju till att fastställa utgångspunkten för fastställandet av den reglermässiga intäktsramen.

Ei stöder sitt påstående, att förvaltningsrättens dom skulle ge en för hög intäktsram, på den konsekvensanalys som görs i prop 2008/09:141, sidan 93 (**F1 Pag 25**). Där anges:

Övergången till en förhandsreglering innebär också att nuvarande ramverk för skälighetsbedömningen konkretiseras. Utgångspunkten är att nätföretagen generellt ska vara berättigade till varken högre eller lägre intäkter än med dagens regleringsmodell.

Vad som i konsekvensanalysen angavs vara utgångspunkten för den nya lagstiftningen var att den varken skulle ge högre eller lägre intäkter än den då tillämpade reglermodellen. Av detta följer att den jämförelse som kan vara av intresse är tidigare reglermetods (mellantidsregleringens) tillåtna intäkter jämfört med resultatet av den reglermetod som förvaltningsrättens dom medför. Den relevanta jämförelsen är sålunda mellan metoderna, inte mellan den nya metoden och tidigare faktiska intäkter.

Elnätsföretagen har låtit göra en sådan metodjämförelse. Utgångspunkten för jämförelsen är vad mellantidsregleringens metodik skulle ha givit för tillåtna intäkter åren 2006-2009 och vilka tillåtna intäkter som följer av förvaltningsrättens dom med beaktande av sökta intäktsramar. Vid jämförelsen görs sedan ett antal nödvändiga justeringar för att metoderna/resultaten ska bli jämförbara avseende den aktuella tillsynsperioden 2012 - 2015. Härigenom har ökningen av opåverkbara kostnader

åren 2012-2015 neutraliserats och motsvarande gäller för beräkning av intäkter. Därtill har prognosticerade värdehöjande investeringar för 2012-2015 beaktats.

Jämförelsen är i 2010 års prisnivå varvid de av Ei i mellantidsregleringen tillämpade uppräkningsfaktorerna för åren 2008 och 2009 har tillämpats samt motsvarande faktorer beräknats för åren 2006 och 2007. En mer detaljerad redogörelse över den metodik som använts vid jämförelsen ges i **F2 Pag 10-15**.

Det bör observeras att elnätsföretagen i exemplet använder Ei:s sifferuppgifter för opåverkbara kostnader och inte de reducerade kostnadsuppgifter som används i avsnitt 4.2 ovan. Detta beroende på att det är jämförelsen mellan beloppen och inte beloppens egen storlek som i detta fall är av intresse. Om man vill jämföra nedanstående beräknande belopp med de som anges i avsnitt 4.2 ska beloppen minskas med 7 miljarder kr.

Det siffermaterial som används vid jämförelsen är hämtat från Ei:s sammanställning av elnätsföretagens årsrapporter och från tabellen i Ei:s Komplettering I, punkt 6.3.3.

Den beräkningar som ligger grund för den detaljerade redogörelsen (F2 Pag 10-15) framgår av **F2 Pag 16-19** och utvisar att mellantidsregleringen skulle ha givit en total tillåten intäktsram om 172 miljarder kr samtidigt som förvaltningsrättens dom med beaktande av sökta intäktsramar ger en total intäktsram om 176 miljarder kr (med beaktande av en kalkylränta om 5,2 %) (med beaktande av en kalkylränta om 6,5 % blir beloppet 182 miljarder kr, jfr avsnitt 4.2 ovan).

Förvaltningsrättens dom (utan beaktande av den höjda kalkylräntan) ligger därmed endast 4 miljarder kr (2,4 %) högre än tillåtna intäkter enligt mellantidsregleringen (vid beaktande av den av förvaltningsrätten fastställda kalkylräntan 5,8 % högre).

Slutsatsen är att det inte uppkommer några påtagliga övergångseffekter mellan tidigare regelmetod och den som följer av förvaltningsrättens dom.

Oavsett ovanstående måste påpekas att konsekvensanalysen i propositionen endast är regeringens antaganden om vad den nya ellagen kommer att innebära. Om dessa antaganden slår fel är det inte upp till Ei att ändra tillämpning av lag och förordning (jfr F1 Pag 96 och avsnitt 5 nedan).

Ellagen anger att elnätsföretagen ska erhålla en rimlig avkastning på kapitalbasen och den till lagen kopplade förordningen anger hur kapitalbasen ska beräknas. Om detta regelverk skulle ge en högre total intäkt en den som tidigare reglermodell givit så gäller lagen och inte konsekvensanalysen.

Sistnämnda analys ger sålunda inte Ei fog för att skapa egen rätt genom införandet av övergångsmetoden.

5. EI:S PÅSTÄENDE OM ORIMLIG AVKASTNING – BOKFÖRDA VÄRDEN ELLER KAPITALBASEN

Ei motiverar övergångsmetoden, justerad för de fel Ei medgivit, med att schablonmetoden annars skulle ge en orimligt hög avkastning för elnätsföretagen. Förutom att sifferjämförelsen är fel, på sätt som redovisats i föregående avsnitt, så gör Ei flera tankefel.

Grundläggande är att Ei tappar bort att det som elnätsföretagen skall erhålla, är en rimlig avkastning på kapitalbasen. Avkastningen ska inte beräknas på bokförda värden. Detta framgår uttryckligen av ellagen. I 5 kap 6 § anges (**F1 Pag 29**):

Intäktsramen ska täcka skäliga kostnader för att bedriva nätverksamhet under tillsynsperioden och ge en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten (kapitalbas).

I 5 kap 9 § anges (**F1 Pag 30**):

Kapitalbasen ska beräknas med utgångspunkt i de tillgångar som nätkoncessionshavaren använder för att bedriva nätverksamheten. Vidare ska hänsyn tas till investeringar och avskrivningar under tillsynsperioden.

I förordningen 2010:304 § 9 anges (**F1 Pag 37**):

9 § En anläggningstillgång som ingår i kapitalbasen ska åsättas ett nuanskningsvärde som motsvarar ett normvärde för en anläggningstillgång som är i huvudsak likadan som den tillgång som ingår i kapitalbasen.

Ett normvärde enligt första stycket ska beräknas med utgångspunkt i den investeringsutgift en nätkoncessionshavare skulle ha för att förvärva eller tillverka en anläggningstillgång under tillsynsperioden på ett kostnadseffektivt sätt med tillbörlig hänsyn till sådana förutsättningar som nätkoncessionshavaren inte själv kan påverka.

Av Ei:s rapport R 2010:07 framgår slutligen vilka normvärden som ska tillämpas.

Den kapitalbas som elnätsföretagen är berättigade att erhålla en rimlig avkastning på är sålunda regulatoriskt fastställd. Denna kapitalbas överensstämmer inte med och syftar inte till att överensstämma med elnätsföretagens bokförda värden.

Lagstiftaren övervägde att utgå ifrån bokförda värden för bedömning av rimlig avkastning men förkastade detta (se Yttrande 2, avsnitt 3). Detta av det enkla skäl att en sådan jämförelse av historiska skäl blir missvisande vilket förhållande angivits i förarbetena (**se F1 Pag 52-54**). Skillnader mellan olika ägar- och företagsformer har medfört olikheter i redovisningsprinciper, regler och beskattning. Bokförda värden

kan även ha påverkats av omstruktureringar till följd av ägarändringar. Tillämpningen av bokförda värden skulle därför leda till en rad av problem, missförhållanden och orättvisor mellan elnätsföretagen och därmed också mellan elnätsföretagens kunder.

Det finns också anledning att påpeka att Ei sedan tidigare varit införstådda med skillnaden mellan regulatorisk avkastning och "verklig avkastning". Fortum Distribution AB:s regionnät i Stockholm, RER00259 (se avsnitt 3 ovan), för vilket RER-område Ei inte ansåg att det fanns skäl att tillämpa övergångsmetoden, hade t ex en avkastning på totalt kapital om 11 % för verksamhetsåret 2009 och 2010. För att nämna samma exempel som vid förhandlingen i förvaltningsrätten - Falbygdens Energi, som Ei ansåg underdebiterande för åren 2008 och 2009, hade samtidigt en motsvarande avkastning om 11 % för verksamhetsåret 2008 och 8 % för verksamhetsåret 2009 – Näckåns Elnät, som också ansågs underdebiterande för samma år, hade en motsvarande avkastning år 2008 om 12 %, för 2009 om 8 %. Listan kan göras lång.

Det bör vidare noteras att Ei nu i sitt överklagande, i avsnitt 6.3.4, till och med går ett steg längre än i förvaltningsrätten. Där gjorde Ei jämförelser med avkastning på totalt kapital för elnätsföretagen. De beräkningar Ei nu åberopar utgår från elnätsföretagens samlade eget kapital. Denna jämförelse är ännu mindre relevant än den Ei gjorde i förvaltningsrätten.

En jämförelse av de intäktsramar som mellantidsregleringens metod skulle ge för 2012-2015 och intäktsramarna enligt den reglermetod som förvaltningsrättens dom medför visar en skillnad på endast 4 miljarder kr. Dessa 4 miljarder kr är det ökade utrymme för kapitalkostnader som förvaltningsrättens dom medför, inte den fördubbling och de 50 miljarder Ei anger i avsnitt 6.3.3.

Det går inte att förstå att Ei, i ett mål av den nationella betydelse som detta har, tappar bort de slutsatser som gjorts i förarbetena rörande bokförda värden och egna tidigare gjorda uttalanden om att bokförda värden inte kan användas (se ovan avsnitt 3.3).

Förhållandet att en avkastning som utgår ifrån elnätsföretagens bokförda värden blir högre än den regulatoriska avkastningen är självklar. Den regulatoriska avkastningen beräknas nämligen utifrån en kapitalbas som är ett nuanskaffningsvärde. Ei:s jämförelser saknar därför relevans.

Ei:s jämförelse med bokförda värden är än mer egendomlig mot bakgrund av att Ei i Komplettering 1 (punkt 4.3.2) anger att Ei anser sig ha kunnat välja någon av metoderna real linjär eller real annuitet för regleringen, då båda dessa metoder

bygger på en kapacitetsbevarande ansats. Utan att tynga texten med en kommentar till detta påstående (se dock avsnitt 3, sidan 11 i Yttrande 2) måste påpekas att båda dessa metoder baseras på en kapitalbas beräknad utifrån ett nuanskningsvärde – och inte på bokförda värden.

Inte heller den jämförelse Ei gör rörande vinstmarginal i avsnitt 6.3.5 är relevant. Förutom att jämförelsesiffrorna är felaktiga så har jämförelsen inget att göra med ellagens regelverk.

Förutom vad som ovan angivits har frågan om skillnader mellan regulatorisk avkastning, dvs den som ellagen ger, och faktisk avkastning, dvs en avkastning med avstamp i bokförda värden, särskilt behandlats i prop 2008/09:141 sid 79-80 (F1 Pag 19-20):

Beräknad respektive faktisk avkastning

Att det kalkyleras en rimlig avkastning inom ramen för intäktsramen innebär inte nödvändigtvis att denna avkastning också kommer att utgöra nätföretagets faktiska avkastning i nätverksamheten. Syftet med intäktsramen är som bekant bara att beräkna vad som är en skälig kostnad i nätverksamheten inklusive en rimlig avkastning och jämföra detta med nätföretagets intäkter. För det fall att ett nätföretag har lägre kostnader i sin nätverksamhet än vad ramen anger kommer intäkterna att överstiga de faktiska kostnaderna i nätverksamheten. Så kan t.ex. vara fallet om nätföretaget bedriver sin verksamhet effektivare än vad regleringen förutsätter eller om intäktsramen av olika anledningar får en alltför generös utformning. Under dessa förhållanden kan nätföretagets faktiska avkastning komma att överstiga vad som är beräknat som en rimlig avkastning i nätverksamheten. Om det omvända förhållandet gäller, dvs. att nätföretaget har högre kostnader i nätverksamheten än vad som inkluderats i intäktsramen kommer nätföretaget sannolikt få nöja sig med en lägre faktisk avkastning än den beräknade. Det kan t.ex. hända om nätföretaget bedriver sin verksamhet ineffektivt, får ett kvalitetsavdrag p.g.a. bristande kvalitets eller har haft att utge avbrottsersättning.

I vissa länder, t.ex. Finland och Danmark, säkerställs att nätföretagets faktiska avkastning inte överstiger en viss nivå genom ett tak för avkastningen. Energinätsutredningen har inte närmare berört frågan hur avvikelser mellan företagets faktiska avkastning och beräknad avkastning bör hanteras. Det finns därmed inget utredningsunderlag för regeringen att ta ställning till. Regeringen anser att regleringen kan ge oönskade effekter om nätföretagets verkliga avkastning i förhållande till omsättningen blir högre eller lägre än den beräknade avkastningen som ingår i intäktsramen och en sådan avvikelse inte skäligen kan motiveras. Om det skulle visa sig att tillsynsmodellen i framtiden ger enskilda nätföretag en faktisk avkastning på omsättningen som reglermässigt överstiger eller understiger den beräknade avkastningen i intäktsramen, finns skäl att återkomma i denna fråga.

Ett förhållande där verklig avkastning skulle kunna bli omotiverat hög på grund av ellagens utformning har identifierats under lagstiftningsarbetet och det har konstaterats att någon regel för att förhindra detta inte ska införas. Skulle situationen uppkomma ska lagstiftaren återkomma.

Situationen är dock inte alls så som Ei gör gällande. De sifferjämförelser som görs av Ei är på sätt ovan redovisats i grunden felaktiga. Lagstiftningen är dock klar – även om det skulle förhålla sig så som Ei påstår, så ger inte ellagen och det därtill kopplade regelverket Ei rätt att på eget bevåg runda lagstiftningen. Förutom att Ei:s sakpåståenden är felaktiga så saknar Ei:s argumentering också lagstöd.

6. AVSLUTANDE KOMMENTARER INKLUDERANDE FRÅGAN OM LÅGA OCH STABILA PRISER

Schablonmetoden är självklart inte den enda möjlighet som Ei behövt använda sig av för att bestämma elnätsföretagens intäktsramar. Schablonmetoden är däremot, som Ei självt angivit, utarbetad efter gällande regler och förarbetsuttalanden och bygger på antaganden om vad ett rimligt effektivt elnätsföretag bör ha för kostnadstäckning och avkastning under tillsynsperioden. Alla de moment som ingår i schablonmetoden har stöd i ellagen och ska finnas med vid en beräkning av elnätsföretagens intäktsram.

Ei har också tillämpat schablonmetoden självständigt, dvs utan övergångsmetod, för ett elnätsföretag vars historiska intäkter låg i närheten av schablonmetodens utfall.

Det som Ei angivit som motiv för införandet av övergångsmetoden har varit att begränsa intäkterna under tillsynsperioden för de elnätsföretag vars historiska intäkter legat under den intäktsram som schablonmetoden ger. Intäktsramarna skulle annars, enligt Ei, inte vara förenligt med kravet på "låga och stabila tariffer" (bilaga 4, till beslutet sid 2, stycke 5).

Av Ei:s eget handlande och kommentarer framgår sålunda att Ei ansett att det i sig inte är något fel på schablonmetodens utfall om bara de historiska intäkterna, dvs intäkterna 2006-2009, varit höga nog. Vid låga historiska intäkter har dock Ei ansett att den annars rimliga avkastningen på kapitalbasen ska minskas för att undvika att sådana elnätsföretag "kraftigt höjer" sina avgifter. Ei införde därför övergångsmetoden.

Ellagen 5 kap 6 § är dock tydlig. Bestämmelsen stipulerar att elnätsföretagen skall erhålla en rimlig avkastning på kapitalbasen. Schablonmetoden ger alla elnätsföretag 5,2 % på kapitalbasen, vilket Ei angivit vara en rimlig avkastning (se avsnitt 5.1 ovan).

Övergångsmetoden resulterar dock obestriddligen i

att den avkastning som de flesta elnätsföretagen får på kapitalbasen uppenbarligen är orimligt låg (Yttrande 2, avsnitt 5.1),

- att olika elnätsföretag får olika avkastning på sin kapitalbas – alltifrån – 4,3 till + 5,2 (Yttrande 2, avsnitt 5.1) och
- att elnätsföretagen får helt olika förutsättningar att genomföra investeringar i sitt elnät, om investeringarna inte i sin helhet råkar vara värdehöjande (en del får positiv avkastning på en sådan investering andra får negativ) (Yttrande 2, avsnitt 5.1).

Skälen för att Ei skulle ha rätt att generellt sänka avkastningen på kapitalbasen till orimligt låga nivåer och samtidigt behandla olika elnätsföretag olika har tidigare av Ei angivits vara "kundernas intresse av stabila tariffer" i avvägning mot "nätföretagens intresse av kostnadstäckning och avkastning". Ei har visserligen i sitt yttrande till förvaltningsrätten av den 30 oktober 2012 medgivit att lagkravet om att kundintresset särskilt skulle beaktas togs bort i samband med ändringen av ellagen år 2002 (F1 Pag 87-93 – jfr även F1 Pag 4 och F1 Pag 7).

Sid 11-12 (Pag 90-91):

Ändringarna i ellagen 2002

Genom de ovan nämnda ändringarna år 2002 av hur skälighetsbedömningen skulle gå till, togs visserligen det uttryckliga kravet på att konsumentintresset särskilt skulle beaktas bort. Men detta förhållande kan inte tolkas som att elanvändarnas intresse av låga och stabila nättariffer inte längre skulle beaktas vid skälighetsbedömningen. Förutom detta kriterium, ströks även meningen om att hänsyn skulle tas till en rimlig avkastning i nätverksamheten. Nätkoncessionshavarens kostnader hade nämligen blivit utgångspunkten för skälighetsbedömningen vilket var nödvändigt för att kunna bedöma kriteriet "rimlig avkastning i nätverksamheten". Att bedöma en nätkoncessionshavares kostnadsmassa är, enligt förarbetsuttalandena, mycket resurskrävande. Detta innebär enligt Ei att det inte var kriteriet att konsumentintresset särskilt skulle beaktas som föranledde förslaget om att tillsynen skulle förenklas, utan det andra kriteriet som innebar att kostnadsmassan skulle bedömas. Det hade inte heller utvecklats någon praxis om tolkningen av bestämmelsen i dess lydelse före den 1 juli 2002. Regeringen påpekade att även dessa föreslagna ändringar av ellagen var en ramlagstiftning som behövde preciseras genom utveckling i rättspraxis. Bedömningen var dock att en sådan utveckling torde underlättas av att tillsynen blev enklare och mindre resurskrävande.

Ei har ändå ansett sig ha stöd i propositionen för att reducera rimlig avkastning på kapitalbasen för de flesta elnätsföretag. Skälet har, enligt Ei, angivits vara kundernas intresse av låga och stabila tariffer eller möjligen bara kundernas intresse av stabila tariffer.

Ei har dock tappat bort att den metodik som lagstiftaren valt för att fastställa intäktsramarna, i sig, anses ta hand om kundintresset (se förvaltningsrättens dom sid. 35f). Regelverket ger inget stöd för Ei:s särskilda handpåläggning i form av

införandet av övergångsmetoden. För att införa en reglermetod med de konsekvenser övergångsmetoden har krävs lagstöd. Sådant lagstöd saknas.

Det är inte upp till Ei att, med utgångspunkt ifrån storheten historiska intäkter, besluta att de flesta elnätsföretag ska få en orimligt låg avkastning på sin kapitalbas. Det är inte heller upp till Ei att på grundval av storleken på historiska intäkter behandla olika elnätsföretag olika.

De historiska intäkternas storlek utgör inte ett objektvt förhållande som kan grunda sådan olikabehandling. Bristerna i storheten historiska intäkter är redovisade i Yttrande 2, avsnitt 5.2 och har varit identifierade av Ei på sätt som framgår av redogörelsen. Det är förövrigt intresseväckande att Ei inte ens bemött bristerna och dess konsekvenser i form av olikabehandling av elnätsföretagen. Sådant bemötande gjordes inte i förvaltningsrätten och återfinns inte i Komplettering I.

Det enda som faktiskt anfördes kring denna fråga av Ei var på företagsspecifik nivå. Ei angav här följande som argument till stöd för att elnätsföretagen – om övergångsregeln blir kvar – inte skulle få särskild rätt att få högre intäktsram anført (se t.ex. Ei:s yttrande till förvaltningsrätten av den 30 oktober 2012 avseende Elverket Vallentuna, **F1 Pag 87-93**).

Sid 19-20 (Pag 92-93):

Företagsspecifikt yrkanden och grunder

Ei har tagit fram en schablonmetod som beräknar en långsiktig godtagbar intäkt med samma villkor för alla företag. En metod avviker dock alltid från verkligheten för varje enskilt företag. I metoden har Ei utgått från företagets intäkter åren 2006-2009 eftersom det var de senast kända förhållandena när metoden togs fram.... Företagen har därför själva bedömt hur stora intäkter de har behövt under bl.a. åren 2006-2009. Det förhållandet att företaget själva har valt en viss intäktsnivå under tidigare år – som de nu påstår vara otillräcklig – kan under inga omständigheter medföra skäl för att de nu ska kompenseras eller på annat sätt erhålla högre intäkter. Ei vill i detta sammanhang erinra om bestämmelsen i 3 kap. 1 § ellagen som bl.a. anger att ett företag som bedriver nätverksamhet ansvarar för drift och underhåll och vid behov, utbyggnad av ledningsnätet.

Ei menar kort och gott att de elnätsföretag som historiskt hållit sina tariffer nere nu får skylla sig själva. Argumentet imponerar inte och ger mycket egendomliga styrsignaler – de elnätsföretag som i varje stund inte tar ut maximal avgift kan komma att straffas för detta senare år.

Elnätföretagets historiska intäkter kan inte utgöra någon grund för att bedöma om det enskilda nätföretagets kapitalkostnader är skäligen eller oskäligen. Övergångsmetoden medför att högre historiska intäkter ger högre intäktsram för åren 2012-2015. Allt

annat lika får ett elnätsföretag med höga historiska intäkter en högre kapitalkostnad i intäktsramen. Ett sådant elnätsföretag får därigenom en högre avkastning på den regulatoriska kapitalbasen (såväl som på en kapitalbas beräknad på annat sätt).

Det säger sig självt att ett elnätsföretags egna val av nivå för tidigare års intäkter (de historiska intäkterna) inte kan vara en objektiv faktor som avgör vad som kan anses vara en rimlig avkastning under tillsynsperioden 2012-2015.

Ei har vidare, i sin iver att rättfärdiga övergångsmetoden, på sätt som framgår av avsnitt 4.2 ovan, överdrivit de ekonomiska effekterna av förvaltningsrättens dom och glömmer bort att det som elnätsföretagen har rätt att få en rimlig avkastning på är den regulatoriskt beräknade kapitalbasen och inte bokförda värden.

Därtill framgår, av vad som angivits i avsnitt 4.3 ovan, att det leder fel att jämföra intäktsramen för 2012-2015 med de historiska intäkterna eftersom historisk faktisk intäkt inte är relevant. Detta beror på att det av olika skäl förekommit en massiv underdebitering i förhållande till vad elnätsföretagen haft rätt att ta ut varigenom faktisk intäkt ligger långt under vad regelverket historiskt medgivit. Därtill kommer att den jämförelse elnätsföretagen gjort, mellan mellantidsregleringen och de intäktsramar förvaltningsrättens dom resulterar i, visar att den tillåtna intäktsökning domen ger utrymme för är obetydlig högre än den som metodiken för mellantidsregleringen tillät.

Förvaltningsrätten har i sin dom under rubriken "Konsekvenser i övrigt" på sidan 39 - 40 anført:

Förvaltningsrätten kan vidare konstatera att övergångsmetoden, för de fall den ska tillämpas, leder till konsekvenser för nätföretagen som gör att det kan ifrågasättas om den fastställda intäktsramen uppfyller de syften den enligt gällande bestämmelser ska göra. En tillämpning av övergångsmetoden medför att nätföretagen behandlas olika, eftersom de erhåller olika avkastning på kapitalbasen. Nätföretagen kommer därmed att få olika förutsättningar för att göra investeringar under tillsynsperioden. Vidare uppstår frågan om de historiska intäkterna, som enligt övergångsmetoden tillmäts stor betydelse, är representativa eller inte. Såvitt framgår av underlaget i målet har Energimarknadsinspektionen inte gjort någon analys av om intäkterna i det enskilda fallet under åren 2006– 2009 varit skäliga intäkter eller inte. Nätföretaget har anført att många nätföretag historiskt varit underdebiterade och i denna del bl.a. hänvisat till rapporter och pressmeddelanden från Energimarknadsinspektionen. Energimarknadsinspektionen har inte bemött detta. Om de historiska intäkterna inte kan sägas ha varit skäliga, torde de enligt förvaltningsrätten inte heller kunna läggas till grund för ett beslut om intäktsram för den aktuella tillsynsperioden. Härtill kommer att Energimarknadsinspektionen, genom den i efterhand införda bedömningen och övergångsmetoden, i förhållande till nätföretagen brustit i kraven på transparens och förutsägbarhet.

På sätt förvaltningsrätten funnit står övergångsmetoden i strid med lag. Förvaltningsrättens dom ska stå fast.

Som ovan

Torgny Wetterberg

Kristoffer Ribbing

Josefin Mallmin